

OHCEJOGA GIELDDA DIEÐIHANPLÁNA

Beaivideapmi 2024

1. Diediheami ulbmil ja vuolggasajit – manin mii diedihat?	3
1.1. Diediheami ulbmil	3
1.2. Gieldastrategiija 2035	4
1.3. Diediheami dálá dilli	5
2. Ohcejoga gieldda árvvut diediheami doaibmanvuohkin – maid mii diedihat?	5
2.1. Diediheami vuodđoprinsihpat	5
2.2. Bargoservodatdiediheapmi	5
2.3. Válmmaštallan- ja mearrádusdiediheapmi	6
2.4. Ássi- ja bálvalusdiediheapmi	8
2.5. Kriisadiediheapmi	8
2.6. Márkanastindiediheapmi	10
2.7. Diediheami ovtaveardásašvuohta	11
3. Diediheami vuogit ja kanálat– Man láhkai mii diedihat?	11
3.1. Siskkáldas diediheapmi	11
3.1.1. Njunnálagaid gulahallan, čoahkkimat	12
3.1.2. Gieldda neahttasiiddut ja intra	12
3.1.3. Elektrovnnalaš ođasreivvet ja diedáhusat	13
3.1.4. Šleadgapoasttat	13
3.1.5. Telefovdna	13
3.1.6. Johtilis diedihanheivehusat: Whatsapp	13
3.2. Olgguldas diediheapmi	14
3.2.1. Njuolgo bálvalusdiediheapmi ja vuorováikkus	14
3.2.2. Fierbmediediheapmi	14
3.2.2.1. Ohcejoga gieldda neahttasiiddut	14
3.2.2.2. Sosiálalaš media	15
3.2.3. Diedáhus	17
3.2.4. Ođasguoigaleapmi	17
3.3. Gilieahkedat	18
3.4. Jearahallamat	18
4. Diediheami ulbmiljoavkkut ja kanálat – geasa mii diedihat?	18
5. Diediheami organiseren ja vásttut	19
6. Diediheami čuovvun ja mihttárat	20

1. DIEÐIHEAMI ULBMIL JA VUOLGGASAJIT – MANIN MII DIEÐIHAT?

Ohcejoga gieldda diedihanolplána ulbmilin lea addit rávvagiid gieldda siskkáldas ja olgguldas diediheami várás. Diedihanolplánas dihkádávvojit siskkáldas ja olgguldas diediheapmi, rávvagat diediheami ollašuttimii, diediheami organiseren, vásttut ja čuovvuma váldoprinsihpat. Diedihanolplána vuodđun lea gielddastrategiija, mii ođasmahttojuvvui 2023.

1.1. Diediheami ulbmil

Diediheami ulbmilin lea sirdit dieđu. Gieldda diediheami stivre lálkkaásaheapmi. Diediheami guoská rabasvuoda ja čađačuovgivuoda gáibádus. Gieldadieheami stivrejit mánge iešgudeť lágá. Vuodđolálkka lálkčá vuodu Ohcejoga gieldda diedihangeatnegasvuodaide. Lágas meroštallojuvvo juohkehačča vuodđovuogatuohť dihtui ja buorre hálldahussii. Eiseválddi áššebáhpárat leat váldonjuolggadusa mielde almmolaččat. Lassin juohkehaččas lea vuogatuohť oažžut dieđu almmolaš áššebáhpáris. Gieldalága mielde gieldda diedihangeatnegasvuohť lea hui viiddis. Lága mielde gielda galgá addit vejolašvuodaid oassálastit ja váikkuhit áššiide. Diedihangeatnegasvuoda aiddostahttet viidasabbot almmusvuodálálkka, olmmošdiehtolálkka, giellalálkka, hálldahuslálkka ja muhtun erenomášlágat. Dát leat earet eará lálkka sámédikkis, skáhpponlálkka, eanageavahan- ja huksenlálkka ja lálkka bargoadi ja bargiid gaskasaš ovttasdoaimmamis gielddain.

Diediheapmi lea lálkkaásahuslašvuoda lassin maiddái bálvalusaid veahkkeneavvu ja bálvalusa ovddideami oassi. Gieldda ássi lea áššedovdi alcces guoski áššiin ja meroštallá maiddái diediheami dárbbu.

Diediheami muitinlistá oanehaččat:

- Buohkain lea vuogatuohť dihtui ja vuorrováikkuhussii. Diediheapmi nanne iešgudege joavkkuid gaskasaš vuorrováikkuhusa ja searvvušlašvuoda. Diedihemiin maid diedihuvvo bálvalusain, mat leat fidnemis.
- Diediheapmi vuolgá gieldda olbmo dárbbuin, ii organisašuvnnas. Diediheapmi doarju gielddastrategiija ollašuttima ja gielddastrategiijas meroštallojuvvon ulbmiliid juksama.
- Bargit, luohťamušolbmot ja čanusjoavkkut galget diehtit áigeguovdilis áššiid.
- Gulahallan álgá das, go juogadiť ovttas ideaid.
- Diediheami berre plánet ja doallat vásttuid čielggasin.
- Media bálvalit dássebealáláččat ja aktiivvaláččat.
- Vuodđodieđut bálvalusaid birra leat neahtas geažos áigge riektá.
- Smiehta maid almmuhat sosiálalaš medias.
- Beaggin šaddá árgabeaivve daguin – gieldagova nannet gielddastrategiija mielde.
- Diediheapmi galgá leat čielggas ja ovttaveardásaš – eandalii spiehkastatdálkhusain.

1.2. Gieldastrategiija 2035

Váldostivra lea dohkkehan Ohcejoga gieldastrategiija 2035 5.6.2023. Ohcejoga gieldda gieldastrategiija **višuvdna** jahkái 2035:

Utsjoella on hyvä elää, yrittää ja tehdä työtä.

Utsjoella on hyvä elää, yrittää ja tehdä työtä.

Edistämme saamen kielen ja kulttuurin elinvoimaisuutta.

Ohcejogas lea buorre eallit, bargat fitnodagaiguin ja bargat.

Mii atnit fuola luonddus, danin go dat dahká min eallima vejolažžan.

Mii ovddidit sámegiela ja -kultuvrra eallinfámu.

Ulbmilin lea, ahte Ohcejoga gielda lea gilvalannávccalaš ja eallinfámolaš maiddá jagi 2035. Strategiijas diediheami ulbmilin leat meroštallojuvvon nannet gieldda diediheami ja márkanastima, vai geasuhanfápmu lassána.

Gieldastrategiijas leat meroštallojuvvon maiddá gieldda **árvvut**, mat dihkádit gieldda doaimmaid. Daid sáhtta čilget oanehaččat nu, ahte

Ohcejoga gielda lea suvdilit ovdáneaddji:

Mánngaárvosašvuohta.

Gielda gáhtte guovllu erenomášvuođa ja mánngaárvvot servoša, mii gudnejahtá iešguđegelágan kultuvrraid ja olbmuid. Juohke gieldda ássi sáhtta vásihit, ahte son lea servoša dásseveardásaš oassi. Ealli sámekultuvrra gáhttet ja sámegielat bálvalusaid ovddidit dihtomielalaččat. Maiddá ealáhusaid ovddideamis váldit vuhtii mánngaárvosašvuođa.

Addá vejolašvuođaid.

Gieldda doaimmat dorjot gieldda ássiid buresveadjima. Gielda dárbbáša ovtasbargoguimmiid, vai searvvušlašvuohta ja oasálašvuohta buorranit. Gielda fállá ain buoret doaibmanbirrasa fidnošeaddjiide ja buoret bálvalusaid. Dat maid ovddida ássama čovdosiid. Oadjebasvuođa dovdu lea riggodat maid boahhteáigge.

Vásttolašvuohta.

Gielda lea doaimmainis rabas, čađačuovgi ja vásttolaš. Doaimmaid jurddašit guhkes áiggi geahčái ja dat leat vuorddehahttit. Gielda lea vásttolaš bargoaddi ja luohtehahtti ovtasbargoguoibmi. Gielda guldala ássiid dárbbuid ja sávaldagaid ja dahká vejolažžan searvat mearrideapmái. Ekonomiija dikšut vásttolaččat ja nu, ahte dikšumis váldit áššiid vuhtii ovddalgihtii.

Ohcejoga gieldda diediheapmi vuodđuduvvá seamma árvovuodu ala go gieldda earáge doaimmat. Árvvut láidejit diediheami ja dat oidnojit gieldda ja dan buot doaibmiid beaivválaš barggus. Diediheami

válljejuumiid ja čovdosiid dahkat árvvuid mielde. Ohcejoga gieldda árvvut ja višuvdna eai ollašuvva diediheami haga.

1.3. Diediheami dálá dilli

Gieldda diediheami leat buoridan sakka jagi 2019 gárvvistuvvon diedihanplána mielde. Gieldda neahttasiidduid leat ovddidan manjimuš giđđat 2024. Dalle neahttasiidduid váldofálu ráhkadusaid leat ođasmahttán dakkárin, ahte dat leat geavaheaddjiide vuohkkasabbot. Diediheami leat lasihan sihke olgguldas ja siskkáldas diediheamis. Gielddas diedihit álo guovtti gillii. Gieldda diediheamis leat geavahišgoahtán ođđa kanálaid: ovdamearkka dihtii elektrovnnalaš ođasreive, mainna diedihit sihke bargiide ja fitnodagaide.

2. OHCEJOGA GIELDDA ÁRVVUT DIEDIHEAMI DOAIBMANVUOHKIN – MAID MII DIEDIHAT?

2.1. Diediheami vuodđoprinsihpat

Ohcejoga gieldda bargun lea iešráđálaččat ja aktiivvalaččat diedihit áššiid birra válmmaštallamis gitta mearrideapmái. Gieldda diediheami vástidit buohkat ja loahpaloahpas gielddahoavda. Diediheami beaktilvuhtii ja johtilvuhtii biddjojít resurssat, nu ahte atnit ávkin dálá tekniikka. Áššiid birra muitalit rahpasit. Ovttavewardásašvuolta lea diediheami vuodđu. Diediheamis galgá muitalit áššiid nu objektiivvalaččat go vejolaš ja mánggabealagit. Áššit galget vuodđuduvvat duohtaáššiide. Diediheamis galgá lea positiivvalaš vuodđu, muhto dat ii liikká gieldde negatiivvalašge áššiid.

Diediheapmi galgá vuodđuduvvat gieldda virggálaš oidnui áššis, man birra gielda diediha. Diediheapmi ii galgga vuodđuduvvat diediheaddji iežas oainnuide. Juohkehaččas gieldda bargis lea vástu buorre diediheamis. Diehtu ii jođe, jos diediheamis ii aktiivvalaččat fuolat. Erenoamáš fuomášumi diediheapmái galgá bidjat nuppástus- ja kriisadiliin.

Diedihanplána gullá maiddáid stuorra fidnuide ja prošeavttaide. Gieldda diediheapmi galgá leat bistevaš ja jeavddálaš. Dát lasiha luohttámuša gieldda doaimmaide. Diediheapmi galgá leat buohkaide áddehahtti, standárdagielat, čállin- ja olgohámi dáfus čielggas ja álkit logahahtti. Váigadit áddehahtti dušši virgegiela, ja spesiála- ja ámmátsuorgetearpmaid galgá garvit. Diedáhusaid, breavaid, máidnosiid, diedihančállosiid ja eará materiála galgá dovdat olgohámi dáfus Ohcejoga gieldda diedáhussan.

2.2. Bargoservodatdiediheapmi

Olgguldas diediheami vuodđu lea doaibmi siskkáldas diediheapmi. Njunuš virgehálddašeaddjiin lea vástu das, ahte beaivválaš diediheapmi ollašuvvá. Geavatlaččat diedihanbargguid dikšu juohke hálldahusgottis maiddáid sierra nammaduvvon olmmoš, muhto diediheamis juohkehaš fuolaha maiddáid ieš. Guđege

doaibmanovttadaga hoavda vástida iežas ovttadaga bargoservodatdiediheami. Bargiin lea iežaset deatalaš rolla ja geatnegasvuohta aktiivvalaččat ohcat, jearrat ja sirdit dieđu mielbargiide.

- Juohkehaš organisašuvnnas lea diediheaddji iežas bargorollas: jearahallama vuložin iežas barggu birra, bargiid gaskasaš oktasašvuođin buorideaddjin, go dikšu áššiid gieldda ássiiguin, iežas lagasbires ja sosiálalaš medias, go ságastallá bargoáššiid birra.
- Juohkehaš dihto bálvalusollistašvuođa vástideaddji fuolaha das, ahte dieđut su barggu birra leat beaivduvvon sihke almmolaš ja siskkáldas fierbmeseidduin.
- Buohkain lea vuoigatvuohta oassálastit almmolaš ságastallamii, muhto iežas rolla, dan gáibidan perspektiivva ja vuogas doaibmanvuogi bargoaddi hárrái gánneha muitit. Cealkámušaid organisašuvnna doaimmaid birra **addet álo doaimmaid vástideaddji hoavddat.**

2.3. Válmmaštallan- ja mearrádusdiediheapmi

Gieldalága mielde diehtofierpmis galget leat almmolaččat fidnemis:

- gieldastrategiija • hálldahusnjuolggadus • bušeahttaárvalus ja ekonomiiaplána • rehketdoalloloahpahus • dárkkistanlávdegotti árvoštallančilgehus • rehketdoallo-dárkkistančilgehus • gielddaid ovttasdoaibmama soahpamušat • konsearnaráva • luohttámušolbmuid ja virgehálldašeaddjiid čatnasanalmmuhusat • luohttámušolbmuid bálkkašumiid ja buhtadusaid vuodustusat • bálvalusain berrojuvvon mávssut.

Gieldalága dieđihannjuolggadus geatnegahtá gieldda dieđihit ássiidasas gielddas álguibiddjojuvvon áššiid, daid plánaid, áššiid giedahallama, dahkkojuvvon čovdosiid ja daid váikkuhusaid. Lassin dat geatnegahtá dieđihit dan birra, man láhkai áššiin sáhtá jearrat ja buktit oainnuid válmmaštalliide ja mearrideaddjiide. Gieldalága mielde gieldda mearrádusat addojit gieldda ássiide diehtun neahtas. Almmuhantávval ii leat šat bákkolaš, muhto dan gánneha geavahit doaibmaváttogiid várás ja dáinna láhkai fuolahit olahttivuođas.

Áigeguovdilis áššiin, main gieldda ássit leat beroštuvvan, galgá addit dieđu nu árramuttus go vejolaš. Dalle galgá váldit liikká vuhtii almmusvuođaláhkaásahusa ráddjehusaid ja maiddá vuogálašvuođa. Ovddalgihtii dieđihemiin ii oaččo váikkuhit mearrideaddjiide, muhto dat galgá leat baicce mearrádusneutrála.

Áššiid birra, mat mearriduvvojit mánga mearrádusdahkandásis, galgá čielgasit buktit ovdan mearrádusdahkama guđege muttu. Čoahkkimiid manjá dieđihuvvojit dahkkojuvvon mearrádusat, vejolaš jienasteamit ja sierraoaivilat, manideapmi dahje ášši giedahallamii váikkuheaddji eará

mearkkašahtti áššit. Čoahkkimiin gewojuvvon ságastallamat eai leat almmolaččat iige daid birra diedihuvvo. Beavdegirjjiis almmustahttojit dušše dieduoažžuma dáfus bákkolaš persovdnadieđut. Beavdegirjji persovdnadieđut galget sihkkojuvvot almmolaš diehtofierpmis, go vuigengáibádus- dahje váidináigi nohká.

Ulbmil	Válmmaštallan- ja mearrádusdieđiheami ovdáneapmi
<i>Mearrádusdieđiheapmi lea jearggalaš ja rivttesáigásaš</i>	1. Hoavddat dieđihit luohttámušolbmuid njálmmálaččat dahje čálalaččat.
<i>Ássit dihtet válmmaštallama vuloš áššiid ja mo mearrádusat váikkuhit bálvalusaide ja doaimmaide.</i>	2. Go válmmaštallama ovdáneamis lea šihattojuvvon, de hálldahusgotti dieđiheami vástideaddji bargi dieđiha áššis ovdamearkka dihtii fierbmiesiidduin ja addá dieđu bargiide seamma áigge.
<i>Ássiin lea vejolašvuohta oassálastit ja váikkuhit áššiide iešguđege kanálaid bokte.</i>	3. Ášši válmmaštalli ja hálldahusgotti dieđiheami vástideaddji bargi almmustahttiba fierbmiesiidduin materiála. Soai maid sáhttiba nu háliidettiin rahpat ságasteami sosiálalaš medias.
<i>Válmmaštalliid ja mearrideaddjiid dieđiheapmi lea seammassullasaš ja vásttolaš.</i>	4. Ášši válmmaštalli ordne dárbbu mielde almmolaš gulaskuddama ovdamearkka dihte fierpmis dahje muitala áššis gilieahkedis.
	5. Hoavddat ja válmmaštallit fuolahit, ahte čanusjoavkkuin leat daid guoskevaš áigeguovdilis dieđut.
	6. Válmmaštallama iešguđege muttuin dieđut beaivduvvojat fierbmiesiidduide ja sosiálalaš mediai.
	7. Válmmaštalli buvttada oaidnin láhkai molssaeavttuid ja muitala daid váikkuhusaid birra ovdal mearrádusevttohusa.
	8. Mearrádusevttohus oktan vuodustusaiguin almmustahtto doaibmaorgána áššelisttus, ja áššelistu internehtas.
	9. Hálldahusgotti dieđiheami vástideaddji bargi muitala mediai mearrádusevttohusas. Doaibmaorgána čálli sirdá dieđu áššáiosolaččaide.
	10. Doaibmaorgána čálli beaivida áššelisttu beavdegirjin fierbmiesiidduide.
	11. Válmmaštalli ja hálldahusgotti dieđiheami vástideaddji bargi válmmaštallaba mearriduvvon molssaeavttu vuodul govvideaddji ovdanbuktinmateriála, man sáhtta geavahit ee.

gieldda ássiid dilálašvuodain, čanusjoavkkuid deaivvadeamiin ja fierbmessiiduin.

2.4. Ássi- ja bálvalusdieđiheapmi

Gielda lea gieldda ássiid várás. Gieldda ássiin lea vuoigatvuohta diehtit, man láhkai gieldda áššit dikšojuvvojit. Sis lea maid vuoigatvuohta oassálastit ja váikkuhit gieldda doaimmaide. Gielddas lea lága vuodul geatnegasvuohta addit dieđu gieldda ássiide bálvalusaid ja daidda guoski nuppástusaid birra. Ássi- ja bálvalusdieđiheapmi gullá vuodđooainnus gieldda doaibmasurggiid bálvalusdoaimmaide. Bálvalusdieđiheami plánemis galgá váldit vuhtii iešguđege ulbmiljoavkkuid ja sin erenoamášdárbbuid ja hárjáneami geavahit iešguđege diedihangaskaomiid. Ássi- ja bálvalusdieđiheapmi fállá dieđu gieldda bálvalusaid, doaimmaid, plánaid ja ulbmiliid birra. Dieđiheapmi ovddida gieldda ássiid buresveadjima ja duđavašvuohta. Dieđiheapmi addá maid vejolašvuoda sihke rabas vuorrováikkuhussii ja gieldda ássiide váikkuhit gieldda doaimmaide.

Ulbmil:

- Ássit leat diđolaččat gieldda bálvalusaid, doaimmaid ja ruhtadoalu birra.
- Áššedikšun lea álki ja bálvalusat geavahuvvojit vuogálaš vugiin.
- Duđavašvuohta ja luohttámuš gieldda bálvalusaide nanosmuvvá.
- Dieđiheapmi lea rabas ja vuorrováikkuheadđji. Ássiin lea vejolašvuohta oassálastit.

2.5. Kriisadieđiheapmi

Gielda fuolaha dieđiheamis maddái kriisalágan erenoamáš- ja spiehkastatdilis, goas dieđiheamis lea earenoamáš stuorra mearkkašupmi. Kriisadieđiheami gáibideaddji dilit sáhttet leat ovdamearkka dihtii hehttehusat čáhce- dahje šleadgajuohkimis, stuorrabárteidilli, birasválttisvuodát dahje daid várra. Kriisadilis čuovvut seamma dieđiheami vuodđojurdagiid go normála diliinge. Dalle giddet goittotge erenoamáš fuomášumi dieđiheami johtilvuhtii ja beaktilvuhtii. Dieđiheami gaskaoamit ja kanálat válljejuvvojit guđege kriisadili mielde. Ođđasamos teknikka, mii lea anus, geahččalit atnit ávkin, vai dieđu johtin livččii nu beaktil, johtil ja viiddis go vejolaš.

Kriisadieđiheami ulbmilat

- Sihkkarastit olbmuid dorvvolašvuoda.
- Sihkkarastit organisašuvnna doaibmaneavttuid.
- Dieđihit bálvalusaid ordnedallama birra.
- Sihkkarastit duohtavuoda čuovvu miellagova dilis.
- Váldit ovddalgihtii vuhtii vejolaš kriissaid ja ráhkkanit daidda.

Deatalaš lea, ahte gieldda ássiide sirdašuvvá, nu johtilit go vejolaš, čielga ja duohtavuhtii vuodđuduvvi diehtu das, mii lea dáhpáhuvvan, man geažil, maid áššái leat bargamin ja man láhkai gieldda ássit galget dan dilis doaibmat ja mo dáhpáhuvvan čuohcá dábálaš eallimii. Bártedilis dieđihanvástu gullá gádjunbargguid jodiheaddji eiseváldái. Viiddis šleadga- dahje čáhceboatkanemiin galgá dieđihit heahteguovddážii, mii dárbbu mielde dieđiha ovddos. Vuodđobálvalusaid eará hehttehusain dieđiha álo guđege doaibmasuorggi vástideaddji hoavda dahje olmmoš, gean son lea fápmudan.

Erenoamáš dilis galgá álo almmuhit maiddá gieldda njunnošiidda ja dieđihanvástideaddjái. Luohtehahtti, áigeguovdilis ja dieđu, mii lea jámma fidnemis, dárbu lassána kriisadilis. Dehálamosat leat dalle joavkodieđihangaskaoamit rádio, tv ja aviissat ja fierbmedieđiheapmi. Gieldda interneahhtasiidduide galgá bidjat johtilit dieđu, mii lea dáhpáhuvvan, doaibmanrávvagat gieldda ássiide ja gos fidne dárbbu mielde lassedieđu. Diehtujuohkindilálašvuodat, uvssas uksii dieđu doalvon ja ruovttuide juhkkjuuvvon dieđáhusat leat maiddá vuogit, maid sáhtta geavahit kriisadilis. Doaimmaid joatkašuvvama dáfus lea vealtameahtun, ahte deatalaš telefonlinját eai buđdos.

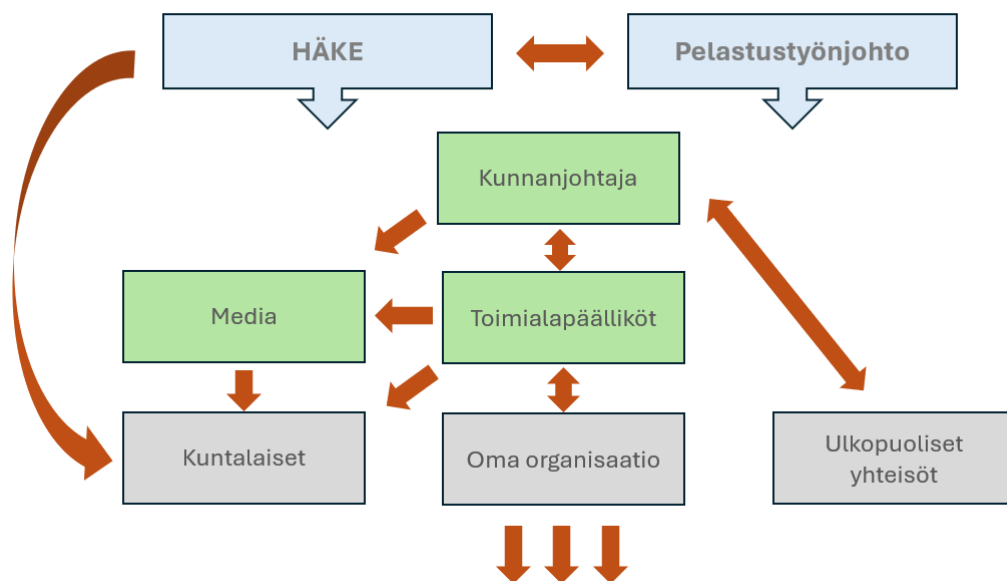
Kriisadieđiheami birra leat sierra rávvagat kriisaplánas. Normáladili dieđiheamis fuolaha dat hálldahushoavda, gean suorgái gv. dilli guoská. Lassin gielddahovdii galgá álo sáddet dieđu spiehkastatdilis. Normáladili hehttehusdáhpáhusain dieđiheami vástida vuosttassajis gielddahoavda dahje sierra nammaduvvon olmmoš, dan hálldahusgottis, man suorgái gv. dilli guoská. Spiehkastatdili dieđiheami vástida spiehkastatdili njunušjovkui nammaduvvon dieđiheaddji. Gildii lea čállojuvvon dieđáhusráva normáladiliid hehttehusdiliid várás. Gieldda dieđihanhoavda jodiha ja fuolaha oktasašbarggus gieldda hoavddain erenoamášdili dieđiheamis gieldda ássiide, eará oktasašbargoiseválddiide ja diehtujuohkingaskaomiide ja dárbbu mielde eará gielddaide.

Gieldda dieđihanorganisašuvdna:

Dieđihanhoavda: Gielddahoavda

Várreolmmoš: Eallinfápmohoavda

OHCEJOGA GIELDDA ALÁRBMAGOVUS NORMÁLADILIID ERENOAMÁŠDILIS.

2.6. Márkanastindiediheapmi

Márkanastindiediheami plána sisttisdoallá diedihandoaimmaid, maiguin gielda spiehkasa gilvaledjiin, hukse guovllu positiivlaš imago ja lasiha beaggima, geasuheaddjivuoda ja eallinfámu ođđa ássiid, mátkkálaččaid ja fitnodagaid fidnema várás. Gieldamárkanastimis vuovdinvuloš buvttá lea miellagovva. Dábálaččat gieldamárkanastimii laktásit muhtun konkrehtalaš ulbmilat, mat mihtiduvvojit oanehis áigemuttus, dego ođđa ássiid hohkaheami. Bisuhan- ja geasuhanmárkanastima nannet oassái prošeaktaruhtademiin.

Ohcejoga márkanastindiediheapmi vuodđuduvvá gieldastrategiijai. Oktlaš visuálalaš bajiloidnu lea diediheami deatalaš bargoneavvu ja gieldagova huksejeaddji. Oktlaš bajiloidnu muitala olggobeallái, ahte nana organisašuvnnas buohkat leat čatnasan nubbi nubbái. Oktlaš visuálalaš bajiloinnu áigáioažžuma ja doalaheami várás gielda dohkkeha sierra gráfalaš rávvaga, man gielda geatnegahtta čuovvut gieldda buot diediheamis. Gráfalaš ráva lea bargoneavvu álkidahttit materiála plánema ja ollašuhttima.

Ohcejoga gieldda diediheami gráfalaš bajiloidnu ja rávvagat vuodđuduvvet gieldda brándalohpádussii **“Nannosit davimus”**.

2.7. Diediheami ovtaveardásašvuohta

Ulbmil	Doaibma	Ovddasvástideaddji
Gielalaš ovtaveardásašvuohta ja ovtaveardásaš diediheapmi	- Siskkáldas diediheapmái ja gielalaš vuoigatvuodaide giddejuvvo fuomášupmi. - Diediheamis geavahit čielga ja áddehahtti giela. Lassin váldit vuhtii gieldda iešguđege ássijoavkkuid dárbbuid ja gieldda ássiid gielalaš vuoigatvuodaid. - Sisdoallobuvttadeamis doarjut mánggalágašvuoda. Eat nanne stereotiippaid. - Fuolahit, ahte gulahallankanálaid geavaheapmi lea ovtaveardásaš.	- Hálddahushoavddat - Juohkehaš oasistis

Diediheamis buohkaiguin galgá meannudit ovtaveardásaččat. Ohcejoga gielddas diedihit guovtti gillii. Čielga ja áddehahtti giella lea vuolggadilli, man galgá duojážassii gáhttet. Virgegiela galgá ovddidit standárdagiela guvlui. Teavstta, mii boahťá aitosaš diedihanatnui, galgá hábmet ja dievasmahttit duogášdieduiguin, ovdamearkkaiguin ja govaiguin. Engelasgielat sisdoalu lasihit gieldda neahttasiidduide erenoamážit mátkkálaččaid dárbbuid várás.

Ovtaveardásašvuohtaplánii čállojuvvon diedihandoaimmat lasihuvvojit, go plána gárvána čakčat 2024.

3. DIEÐIHEAMI VUOGIT JA KANÁLAT– MAN LÁHKAI MII DIEÐIHAT?

3.1. Siskkáldas diediheapmi

Siskkáldas diedihemiin sihkkarastojuvvo, ahte gieldda iežas bargit ja luohtámušolbmot ožžot iežaset barggu vuogálaš čadaheapmái dieđu, man sii dárbbášit. Siskkáldas diediheapmi gullá hoavddaid bargui ja dainna láhkai dat lea jodiheami gaskaoapmi. Siskkáldas diediheami lihkostuvvan dárbbáša goittotge buot bargiid. Juohkehaš, gii lea gieldda bálvalusas, galgá oasistis fuolahit diediheamis. Doaibmi siskkáldas diediheapmi lea olgguldas diediheami vuodđu.

Smiehta, mii diedihangaskaomiid heive buoremusat dillái:

- Telefovdna njuolggo gulahallamii.
- Johtilis čálašeapmi johtilis gažaldagaide dahje oanehis jurdagiid lonuheapmái.
- Šleadgapoasta dalle, go it dárbbáš vástádusa dalánaga, go háliidat čilget áššát ráfis dahje go dárbbášat dokumeantta gevvojuvvon ságastallamis.

Siskkáldas diediheami gaskaoamit:

- Njunnálagaid gulahallan, čoahkkimat
- Gieldda fierbmessiiddut
- Elektrovnnalaš ođasreivvet ja diedáhusat
- Šleadgapoasttat
- Telefovdna
- Johtilisdiedihangaskaoamit, Whatsapp

3.1.1. Njunnálagaid gulahallan, čoahkkimat

Njunnálagaid gulahallan lea earet eará ovddidanhálestemiin, bargosadječoahkkimiin, eará čoahkkimiin ja iešguđegelágan diedihandilálašvuodain beaktiilos siskkáldas diediheami vuohki. Áššehasa ja bargoskihpára dearvvaheapmi lea njunnálagaid gulahallama vuosttas lávki. Maiddái bargui oahpasmahttin lea gulahallandilli njunnálagaid. Hoavddat galget bidjat erenoamáš fuomášumi njunnálagaid gulahallamii. Bargosajiid siskkáldas čoahkkimat leat dárbbášlaččat jeavddalaččat, ovdamearkka dihtii oktii mánotbajis. Čoahkkimiin oahppat dovdat bargoskihpáriid buorebut, ja dás lea stuorra mearkkašupmi rabasvuoda kultuvrii ja bargama dáfus. Dáidda čoahkkimiidda sáhtta bivdit maiddái daid olbmuid, geaid ášši almmolaččat guoská, iežas bargiid lassin. Čoahkkimiidda berre maiddái čatnasit, nuppiin sániin šiehttojuvvon čoahkkimat dollojit, vaikke buohkat eai beasašiige čoahkkinnbáikái. Jeavddalaš čoahkkaneapmi beavttálmahtta dieđu lonuheami ja lasiha bargoburesveadjima. Maid bargama ja diediheami ovddideapmi beavttálmuvvá.

3.1.2. Gieldda neahttasiiddut ja intra

Gieldda neahttasiiddut doibmet sihke olgguldas ja siskkáldas diediheami gaskaoapmin. Bargiid intra sirdašuvvá sierra vuolážiis teamsii, gosa lea rahppojuvvon kanála. Dohko besset buot gieldda bargit. Intras figgat oažžut hálldahusgottiid rasttildeaddji diedihankanála. Juohkehaš oasistis fuolaha, ahte dieđut leat beaivduvvon sihke intras ja neahttasiidduin. Neahttasiidduid beaivideamis fuolahit olbmot hálldahusgottiid miel. Sii beaivdit dieđuid neahttasiidduide.

3.1.3. Elektrovnnalaš ođasreivvet ja diedáhusat

Almmolaš diedihemiin diedihit juoga dihto ášši beaktilit buot bargiide. Čálalaš diediheapmi doarju njálmmálaš diediheami. Šleadgapoasttas juhkkoujvovon ođasreivii čohkket unnimusat oktii mánotbajis áigeguovdilis áššiid, mat gusket bargiid. Ođasreive čállojuvvo sihke suomagillii ja sámegillii. Ođasreivve fáttát leat ovdamearkka dihtii skuvlejumit, dáhphusat, áigeguovdilis áššit ja bargidili nuppástuvvan.

3.1.4. Šleadgapoasttat

Bargošleadgapoasta lea dárkkuhuvvon dušše fal bargama várás. Šleadgapoasttaid lohkat beaivválaččat ja daidda galgá vástidit dalánaga. Juos šleadgapostii ii sáhte vástidit seamma beaivve ovdamearkka dihtii bargomátkki dahje eará eretorruma geažil, de geavahuvvo eretorrunalmmuhus. Šleadgapoastta sáhtta bidjat maidái bargotelefovdnii vejolašvuodaid mielde. Dalle šleadgapoastadieđuide reagerema várás ii vealtameahttumit dárbbas leat dihtora luhtte. Šleadgapoasttat čujuhuvvojit rivttes olbmuid ja bajilčála hábmejuvvo govvidit ášši oanehaččat. Bajilčállaga doarjjan sáhtta geavahit ovdamearkka dihtii áššedovdomearkka: hohpolaš, dárbbasa doaimmaid dahje diehtun. Vuostáváldigiettit geavahuvvojit beaktilit: kopijiasadjái sáhtta bidjat vuostáváldiid, geaidda ášši manná diehtun ja čieguskopijiasadjái vuostáváldiid, geat eai galgga diehtit juohkima eará vuostáváldiid. Juos vuostáváldi biddjojuvvo kopijiasadjái, de vuostáváldi ii dárbbas reageret ja vástidit sáddejuvvon dihtui. Čieguskopijagieddi geavahuvvo maidái viiddes šleadgapoastajuohkimiin, vai vuostáváldiid anonymitehta gudnejahttojuvvo.

Guhkit šleadgapoastajuohkimiidda lasiha vuostáváldiid dušše álgosáddejeaddji, amas hearkkes diehtu suoddat viidasabbot. Šleadgapoastta čiekan geavahuvvo dárbbu mielde. Ále geavat šleadgapoastta, jos vuordimis lea ságastallan dahje ruossalasvuodát. Dohppe millosabbot telefovnna, ja váldde oktavuoda njuolga olbmui persovnnalaččat.

3.1.5. Telefovdna

Telefovdna lea gulahallangaskaoapmi njuolgo vuorrováikkuhussii. Telefovnna lea buorre geavahit šleadgapoastta sajis, jos lea navdimis, ahte ságastallan dahje ruossalasvuodát bohciidit. Oanehis jurdagiid lonuheapmái dahje diedáhuslágan gulahallamii lea goittotge buoret geavahit johtilsiedihangaskaomiid dahje šleadgapoastta, vai earáid bargoráffi ja -áigi gudnejahttojuvvo.

3.1.6. Johtilsiedihanheivehusat: Whatsapp

Whatsapp sáhtta váldit atnui iešgudege joavkkuid gaskasaš siskkáldas diedihanvuohkin. Seastte iežat ja earáid áiggi ja dárkkis johtilsiedihangaskaoamis ovdal oktavuodaváldima, leago dat olmmoš, gean leat ohcamin, barggus. Gudnejahte bargoskihpáriiddát johtilsiedihangaskaoami dillealmmuhusa, álege headuš duššas bargoskihpáriid, geat leat čohkkimis. Ále eahpit geavahit li oaččo headušt -

dili, jos hálidat barggildit ja vuodjut áššái ráfis. Johtilisdieduid dárkkuhus lea namas mielde oanehis ja johtilis gulahallan. Guhkit diedáhusaid ávžžuhit dikšut šleadgapoasttain.

Lassin galgá muitit diehtodorvvolašvuoda, dasgo Whatsappii ludejuvvon dieđut báhcet Meta hálđui. Geavat áššebáhpáriid dahje eará kritihkalaš dieđu sirdimis álo kanálaid, maid diehtodorvu lea sihkkarastojuvvon.

3.2. Olgguldas diediheapmi

Olgguldas diediheami gaskaoamit:

- Njuolggo bálvalusdiediheapmi ja vuorrováikkuhus
- Fierbmediediheapmi: interneahhtasiiddut ja sosiálalaš media
- Diedáhus
- Ođasguoigaleapmi
- Diedihandilálašvuodat
- Jearahallamat
- Diedáhusbláđit

3.2.1. Njuolggo bálvalusdiediheapmi ja vuorrováikkuhus

Bálvalusaid buvttadeami eaktun lea bures doaibmi áššehasbálvalus ja rávven. Vuorrováikkuhus álgá áššehasa dearvvaheamis. Juohkehaš Ohcejoga gieldda bargi lea geatnegas oahpistit áššehasaid rivttes bálvalusaid ja dieduid lusa. Diediheapmi gullá juohke bargi beaivválaš bargui. Diedihanvugiin njuolggo bálvalusdiediheapmi jogo njunnálagaid, telefonna bokte dahje elektrovnnalaččat lea okta beaktilamos diedihanvugiin. Bargiin juohkehaš sáhtta iežas doaimmaiguin, buorremanolaš- ja veahkkásvuodain, hukset positiivalaš miellagova Ohcejoga gielddas. Gieldda njunnošat ja hoavddat galget addit bargiide čielga rávvagiid diedihit. Sii maid galget erenoamážit iežaset ovdamearkkain arvosmahttit bargiideaset addit dieđu rabasvuodain, áššálaččat ja miedismielain.

3.2.2. Fierbmediediheapmi

Fierbmediediheamis lea jo gieldalágage mielde stuorát deaddu: gieldda ássiid guoski mearkkašahtti áššebáhpáriid galgá almmustahttit fierpmis. Vaikke fierbmediediheamis lea šaddamin diediheami guovddáš gaskaoapmi, de galgá váldit vuhtii ássiid ja bargiid iešguđegelágan dáidduid ja vejolašvuodaid čuovvut fierbmediediheami. Diediheapmi olaha buoremusat, go geavahuvvojit mánggat diedihankanálat seamma áigge.

3.2.2.1. Ohcejoga gieldda neahttasiiddut

Ohcejoga gieldda neahttasiiddut leat čujuhusas www.utsjoki.fi. Ohcejoga gielddas leat maidái mátkkálaččaid neahttasiiddut: exploreutsjoki.fi.

Gieldda neahttasiidduid ulbmilat:

- Eallinfámu lasiheapmi
- Bálválasaid birra diediheapmi
- Positiivvaláš imago nannen
- Gieldda ássiid oassálastin

3.2.2.2. Sosiálalaš media

Sosiálalaš media (some) lea diediheami vuohki, mii atná ávkin diehtofirpmiid ja diehtoteknihka. Doppe sisdoallu buvttaduvvo ja giedahallojuvvo vuorrováikkukhusain ja geavaheaddjiid dárbbuid vuodul. Sosiálalaš media maid hukse ja doalaha olbmuid gaskavuodaid. Geavatlaččat dát mearkkaša dan, ahte juohke geavaheaddjis dahje geavaheaijoavkkus lea vejolašvuohta leat aktiivvaláš diediheaddji ja sisdoalu buvttadeaddji. Sisdoalu buvttadeapmi ja juohkin vuodđuduvvet mángasis mángasii -vuodđojurdagii, iige ovtas mángasii, nugo virolaš joavkodiedihangaskaoamit. Sosiálalaš media kanálat leat Facebook, iešguđegelágan bloggat, wikit, Youtube, Instagram, Twitter ja TikTok.

Sosiálalaš media geavaheami ulbmilin lea olbmuid fáhten viidábut ja johtilabbot ovdamearkka dihtii báikkálaš aviissas almmuheami ektui. Sosiálalaš media geavahemiin sáhhtá lasihit maiddá beaggima, juohkit dieđu beaktilabbot ja diedihit maiddá virggálaš áššiin. Ohcejoga gielddas lea iežas Facebook-siidu ja turismma várás Explore Utsjoki -siidu. Joksanmearrin lea almmuhit guovtti gillii gieldda juohke sosiálalaš media siiddus: gielddas suomagiella ja sámegiella, turismasiiddusges suomagiella ja engelasgiella.

Ohcejoga gieldda Facebook-siidu:

Ohcejoga gielda / Utsjoen kunta: <https://www.facebook.com/ohcejohka/>

Ohcejoga gieldda eará Facebook-siiddut:

Explore Utsjoki: <https://www.facebook.com/exploreutsjoki.fi/>

Ohcejoga gieldda Instagram-konttut.

Explore Utsjoki @exploreutsjoki #exploreutsjoki

Ohcejoga gieldda nuoraidbargi: @utsjoen_nuorisotyontekija

Ohcejoga sámelogahat: @utsjoensaamelaislukio

Ohcejoga gieldda Youtube-konttut:

Gieldda Youtube-kontu: https://www.youtube.com/channel/UC9Q0wqDvol4JEP80fFX_cDw

Explore Utsjoki -kontu: <https://www.youtube.com/@exploreutsjoki801>

Ohcejoga gieldda Facebook-siiddu rávvagat:

- Siiddu čujuhus lea <https://www.facebook.com/ohcejohka/> iige dan čuovvumii dárbbas Facebook-konttu. Dán lea buorre buktit ovdan siiddu birra diedihettiin.
- Almmuheamit dahkkojit vahkkosaččat virgeáigge, muhto daid almmustahttináiggi sáhtta muddet almmustuvvat maiddá eará áigge vahkus. Joksanearrin lea almmuheapmi beaivvis, vihtta almmuheami vahkus.
- Almmuhemiid sáhtta dahkat beaivvis maiddá dávjjit ja millosepmosit dan láhkai, ahte dat almmustahttojit moatte diimmu gaskkaid dássidit miehtá beaivvi. Lea nappo buorre čuovvut maiddá earáid almmuhusaid.
- Guhtege almmuheaddji fuolaha iežas almmuhusa čuovvumis ságastallama hárrái.
- Gažaldagaide ja kommenteide vástiduvvo eanaš hámis Ovdanamma, ovtadat/bargu. Lea vejolaš almmuhit maid iežas sámenama.
- Almmuheamit eai vuolláičállojuvvo namain.
- Gažaldagaide vástidit seamma gillii go dat leat jerrojuvonge.
- Telefonnummira ja šleđgapoastta sáhtta buktit ovdan vástádusain, jos dat leat almmolaš juohkimis.

Sosiálalaš media oktasaš rávvagat:

1. Sosiálalaš media oažžu geavahit barggus diediheami várás.
2. Sosiálalaš media bargui laktáskeahtes bálvalusaid geavaheapmi ii oaččo hehttet bargguid čadaheami.
3. Ále vuodđut Ohcejoga gildii laktáseaddji sosiálalaš media bálvalusa dahje profiilla hoavdda lobi haga.
4. Go sosiálalaš media bálvalusain kommentere bargoáššiid, de galgá dahkat dan iežas namain ja organisašuvnna namain (iežas namma / hálldahusgoddi) ja gudnejahttit háleštanskihpáriid. Bálvalussurggiin oahpes "áššehas lea álo vuoigadis" -vuodđojurdaga lea buorre doallat mielas, loahppameahttun nákkáhallamii ii gánnet searvat.
5. Ále kommentere almmolaš forumiin (omd. bloggain) organisašuvdnii laktáseaddji áššiid organisašuvnna namas ášši vástideaddji hoavddaidda dohkkeheami haga.
6. Leage erenoamáš fuolalaš dakkár dieđu buohta, man galgá dollat čiegusin dahje mii laktása intimitehta suodjái.
7. Jus almmustahtát govaid ded. sisdoalu sosiálalaš medias, de leage dárkil dahkkivuoigatvuodaiguin.
8. Sosiálalaš mediai oassálastimis ja iežas fierbmeidentitehtas mearrida juohke bargi ieš. Go geavaha bargošleđgapoastačuohhusa iežas oktavuodadieđuin, de dalle bargi ovddasta Ohcejoga

gieldda. Dalle bargi geatnegasvuodát ja vuoigatvuodát leat fámus.

9. Diehtodorvvolašvuodas galgá čuovvut fámolaš diehtodorvvolašvuohtarávvagiid.
10. FUOM. Gieldda bargi galgá leat sosiálalaš media čálašeamistis lojála bargoadis guovdu. Dát mearkkaša, ahte son vástida sosiálalaš media badjáneaddji gažaldagaide ovdalis namuhuvvon rávvagiid mielde nu, ahte ii bostal gieldda dahje dan bargiid.

3.2.3. Diedáhus

Buorre diedáhus vástida oanehaččat gažaldagaide: **maid, gos, goas, manin ja gii**. Diedáhusas leat mielde oktavuodadieđut, gii addá lassedieđuid, liŋka ovdamearkka dihtii fierbmiesiidduide, vejolaččat govvamateriála ja vuovdi, geasuheaddji bajilčála. Smiehta diedáhusat ulbmiljoavkku: háhpohalatgo gieldda ássiid vai viiddit álbmoga? Leago juohkinkanálan gieldda iežas fierbmiesiidut, báikkálaš aviisa vai mii nu eará kanálaid. Unna báikkálaš fáddá sáhhtá leat maiddá riikkaviidosaččat miellagiddevaš, nuba fála viidát ja divtte media mearridit.

Daga alccesat medialisttuid, nuppiiguin sániiguin geasa sáddet diedáhusaid, ovdamearkka dihtii:

- **čoahkkinođđasat:** Inarilainen, sámegielat mediat, Yle Rovaniemi, Lapin Kansa, STT.
- miellagiddevaš **spesiálafáttát:** ámmát- ja bearašbládit, Helsingin Sanomat, veaige- ja fierbmebládit.

Diedáhusaide lasihuvvojit fierbmiesiidduid ja Facebook-siiddu liŋka ja nammamearka @ohcejohka ja Facebook-logo. Gieldda geavaha epressi-diedáhusbálvalusa. Dainna diedáhusaid sáhhtá juohkit riikkaviidosaččat dahje báikkálaččat diedáhusa fáttá mielde. Jus háliidat geavahit epressi-diedáhusjuohkima, de váldde oktavuoda gieldda diehtujuohkin- ja turismakoordinátori.

3.2.4. Ođasguoigaleapmi

Ođas lea ovdamearkka dihtii:

- Mearkkašahtti
- Miellagiddevaš
- Guoskkahahtti
- Heahkas
- Áigeguovdil
- Lagas

Mediai gánneha fállat jeavddalaččat iešguðegelágan sáhkaguoigalemiid. Ealli sámekultuvra, ássiid luondduoktavuohta, rádjeoktasašbargu, dáhpáhusat, čájáhusat, ávvudeamit, áigumušat ja mánnggat eará fáttát beroštahttet viidásut guldaleaddji- ja lohkkijoavkku. Doaimmaheaddjiide gánneha fállat eanebuš sáhkafáttáid, dasgo Ohcejohkii lea guhkes mátki. Sáhhtá maid smiehttat gárvisin olbmuid, geaid doaimmaheaddjit sáhtáše jearahallat.

3.3. Gilieahkedat

Gilieahkedat ordnejuvvojit uhcimustá oktii jagis buot Ohcejoga gieldda giliin. Gilieahkediin hálddahusgottiid hoavddat mitalit áigeguovdilis áššiid birra. Gieldda ássiin lea vejolašvuohta jearrat ja addit máhcahaga.

3.4. Jearahallamat

Doaimmaheaddjiid dahkan čielggadus- ja dieduaddinbivdagiid galgá váldit positiivvalaččat vuostá. Bivdojuvvon dieduid galgá addit, jos daid ii galgga vuodustallojuvvon sivas doallat čiegusin dahje daid čohkken doalvu meariheamet áiggi. Jearahallamiid addit hálddahushoavdda lobiin, nu ahte son árvoštallá dan, gii jearahallamiid addá. Doaimmaheaddji galgá oahpistit rivttes áššedovdi ságaide. Jos áššedovdi ii leat deaivvadeamis, de jearahallan rávvejuvvo sadjásažžii. Jerrojuvvon áššiide ferte goittotge álo geahččalit gávdnat muhtunlágan vástádusa.

Jearahallojuvvon olbmos lea vuoigatvuohta ovddalgihtii dárkkistit doaimmaheaddji dahkan jearahallama. Jearahallojuvvon olbmos lea goittotge vuoigatvuohta darvánit dušše iežas cealkámušaide. Eará sáhkii, nugo ovdamearkka dihtii bajilčállagii dahje sága oaidninčihkii jearahallojuvvon olbmos ii leat vuoigatvuohta darvánit, jos dain eai leat čielga áššemeattáhusat. Ii leat goittotge buriid dábiid mielde divodit oainnuidis jearahallama maŋŋá. Jo addojuvvon jearahallama ii leat maiddái vejolaš maŋálgihitii šluhttet. Gieldda doaimmaide laktáseaddji boastto- dahje čádjidahtti dieduid, mat medias bohtet ovdan, galgá geahččalit njulget ja váldit oktavuoda dieđu almmustahttin diehtjuohkingaskaoami doaimmahussii.

4. DIEÐIHEAMI ULBMILJOAVKKUT JA KANÁLAT – GEASA MII DIEÐIHAT?

Gieldda ássi	Ođđa gieldda ássi	Fitnodagat	Turisttat
Neahttasiiddut, diedáhusat, šleađgapoasta, dieđihančállosat, dáhpusat, sosiálalaš media, njuolggorávdnjemat	Bloggat, sosiálalaš media, neahttasiiddut, diedáhusat, dieđihančállosat, dáhpusat	Neahttasiiddut, blogga, bargit, sponsejuvvon máidnun, sosiálalaš media, dieđihančállosat, dáhpusat, diedáhusat, elektrovnnalaš ođasreivvet	Dieđihančállosat, meassut, dáhpusmárkanastin, neahttasiiddut, turismasiiddut, sosiálalaš media

Lassin gieldda ovddasvástádusaide gullá maid váikkuheapmi iešguđet dási mearrideaddjiide ministeriijas ja stáhtarádis ja lassin iešguđege ruhtadeaddjiide. Váikkuhandiediheapmi laktása gieldda dáfus dehálaš fidnuide ja prográmmaide. Daidda dárbbášuvvo ovdamearkka dihtii olggobealruhtadeapmi dahje dohkkeheapmi doaimmaide. Ovdamearkka dihtii váikkuhandiediheapmi laktása gieldda eanapolitihkalaš prográmmii, turismma master plána geavatlaš sajáiduhttimii, Luossaguovddáža válmmaštallamii, viessohuksemii ja oppalohkái fáhkkes ráhkadusnuppástusas ceavzimii. Buot válmmaštallamii livččii buorre laktit diedihanplána iešguđet ulbmiljoavkku várás.

5. DIEÐIHEAMI ORGANISEREN JA VÁSTTUT

Gielddaráđdehus	• Dohkkeha diedihanrávvagiid. • Stivre ja gohcá rávvagiid čuovvuma. • Vástida gieldda virggálaš oainnu hábmemma. • Guoddá stuorámus ovddasvástádusa gieldagova huksemis. • Ovddida diedihanrávvagiid ollašuvvama iežas ovdamearkkain.
Gielddahoavda njunušjoavkku doarjagiin	• Hábme gieldda ulbmilgova ja fuolaha geavatlaš diediheamis ja gieldamárkanastimis ollislašvuohtan. • Vástida gieldastrategiija doibmiibidjama bargiide. • Doalaha gaskavuodaid deatamos čanusjoavkkuide. • Diediha rahpasit ja aktiivvalaččat luohhtámušolbmuid ja bargiide oppa gildii guoski áššiin, nuppástusain ja boahhteáiggi vuordámušain. • Addá diehtajuohkingaskaomiide cealkámušaid gieldda oppalaš politihkalaš ja eará dihkádemiin. • Ovddida vuorrováikkuheaddji vuoiŋŋa iežas ovdamearkkain. • Diediha gieldda ulbmiliid, bohtosiid ja ekonomalaš dili birra.
Hálddahushoavddat	• Vástidit hálddahusgottiset siskkáldas ja olgguldas diediheami • Ovddidit diediheami hálddahusgottiide. • Hábmejit iežaset diedihanvugiid njunušjoavkkus sohppojuvvon dihkádemiid mielde. • Beavttálmahttet siskkáldas gulahallama ođđa mediagaskaomiin. • Ráhkadit diediheami jahkejuvllaid hálddahusgottiide.

Bargit	• Sirdet dieđu bargguideaset birra ovddos rahpasit. • Ohcet alcceseaset dárbbášlaš dieđuid aktiivvalaččat. • Bálgvalit áššehasaid buoremus vejolaš láhkai. • Ovddidit positiivvalaš vuorrováikkuheaddji vuoiŋŋa iežaset ovdamearkkain bargoservodagas ja dan olggobealde.
---------------	--

6. DIEÐIHEAMI ČUOVVUN JA MIHTTÁRAT

Diedihanplána ja dan siskkáldas diediheami ulbmiliid ollašuvvama čuovvut bargoburesveadjinjearahallamiin sullii oktii jagis.

Olgguldas diediheami ulbmiliid ollašuvvama čuovvut fas mediačuovvuma bokte, mii čohkkejuvvo njelljii jagis. Dainna sáhtttá árvvoštallat diediheami váikkuhusa. Lassin analyseret neahttasiidduid ja sosiálalaš media geavaheami.